

קהלנו

התאחדות
קהל עדת
תימן

טו ניסן תשפ"ו • פסח • 01

להודות ולהלל. אשרי עין ראתה

איגוד ק"ק תימן ברכסים, בנשיאות המרא דאתרא הרה"ג משה תנעמי שליט"א, מודיע בשמחה ובהודאה לה' יתברך על פתיחתו של בית ההוראה "שער ההוראה" לבני עדת תימן, אשר נועד לחזק את לימוד התורה, להעמיד את ההוראה והפסיקה על מכוון, ולשמר את מסורת אבותינו הקדושים מדורי דורות.

המעמד המרשים התקיים ברוב פאר והדר ובהתרגשות רבה, בראשות הגאון הרב ינון גמליאל שליט"א, אשר נקרא לעמוד בראש בית ההוראה. באירוע השתתפו רבני קהילות, תלמידי חכמים ואישי ציבור, אשר הדגישו בדבריהם את מעלת מסורת תימן הייחודית, ואת החשיבות הרבה בהקמת מסגרת תורנית יציבה שתכון ותנהיג את הציבור בדרך התורה והמסורת.

במהלך הערב הוכתרו רבנים חשובים לשמש כחברי בית ההוראה, אשר יעמדו לימין ראש בית ההוראה בעול הפסיקה ובהנהגת הציבור, מתוך אחריות, מסירות נאמנות לדרך אבותינו. בנוסף, כיבדו בנוכחותם רבנים ואישי ציבור נכבדים, ביניהם הרב אברהם רפאל לוגאסי, הרב ישראל מחפוד, הרב יונתן בן מיכאל, הרב שמואל כובאני ונציגי המועצה הרב חיים שרעבי.

במעמד הוקראו מכתבי ברכה מגדולי התורה, בהם הרב שלמה מחפוד שליט"א והרב יצחק רצאבי שליט"א, אשר שיבחו את היוזמה החשובה וברכו להצלחת ראש בית ההוראה ורבניו בהפצת תורה והעמדת הדת על תילה. רגע מרגש במיוחד נרשם כאשר הולבש הרב ינון גמליאל באיצטלא דרבנן, ולאחר מכן נשא דברים מלאי הודאה וחזון לעתיד.

הציבור נהנה משידת ילדי המארי ומהאווירה המרוממת, והערב נחתם בשמחה ובריקודים.

תודתנו נתונה לכל העוסקים במלאכה במסירות רבה למען הקמת בית ההוראה וחיזוק הקהילה, להרבות תורה, לבסס מוסדות קדושה ולהנחיל את המסורת לדורות הבאים. יהי רצון שיזכו לברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.

056320509

זמני תפילות פסח

בית הכנסת	יום טוב ראשון			שבתות (גם של החג)			צה"ש		שביעי של פסח			ימי חול וחול"מ	
	מנחה (ער"ח)	שחרית	מנחה (חג)	שיר השירים	שחרית	מנחה (שבת)	ערבית	מנחה (ער"ח)	שחרית	מנחה (חג)	שחרית	מנחה	ערבית
אהל יעקב ושלום	6:35	8:00	6:35	20 דקות לפני הד"נ	7:30	5:00	10 דקות לפני צה"ש	6:40	7:30	6:40	7:30	20 דקות לפני השקיעה	15 דקות אחר השקיעה
אורח חיים	6:40	7:30	6:35	10 דק' לפני הד"נ	7:15	5:00	צה"ש	6:40	7:15	6:40	7:00	-	-
בני תורה גבעה ג	6:40	8:20	6:40	20 דקות לפני הד"נ	8:00	5:30	צה"ש	6:43	8:00	6:43	7:25	-	-
בית הכנסת ע"ש מוהרי"ץ	6:35	7:30	6:35	20 דקות לפני הד"נ	7:00	5:30	צה"ש	6:40	7:00	6:25	7:00	25 דקות לפני השקיעה (בערך)	25 דקות אחר השקיעה (בערך)
מקור חיים	6:35	8:00	6:35	25 דקות לפני הד"נ	7:30	5:00	צה"ש	6:40	7:30	6:40	7:30	בחוה"מ 25 דקות לפני השקיעה	בחוה"מ 25 דקות אחר השקיעה
שיבת ציון	6:40	8:00	6:35	20 דקות לפני הד"נ	7:30	5:00	10 דקות לפני צה"ש	6:45	7:30	6:40	7:25	25 דקות לפני השקיעה	בשקיעה

056320509

נעניא דיומא

מורנו המרא דאתרא הרב משה תנעמי שליט"א

מהותה של מצות מצה

דף המשימות לפסח כבר נתלה על המקרר, ובבתים רבים טבעת הלחץ מתחילה להתהדק. איך ננהל את התקופה הזו נכון?

א. בימים אלו הורים רבים שואלים: "איך עוברים את ימי ההכנה לחג הפסח בצורה שלווה ורגועה. איך לא אובדים בים המטלות. והחשוב ביותר, איך נרתום את הילדים לעזרה, כך שהם ירגישו שזו חוויה ולא עול?"

אז בשורות הבאות ננסה ליצור נתיב שדרכו נעבור את התקופה הזו בצורה מיטבית בסיעתא דשמיא.

ראשית יש לדעת, שכאשר יהיה ברור לנו מהו הערך העצום של מה שאנו עושים, יהיה לנו קל יותר לשאת את המשא. לכן, בראש ובראשונה שומה עלינו להבין, מדוע אנו מנקים את הבית מחמץ? כן, זה ברור לכולנו, זו מצווה בתורה: "לא ימצא לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך" (שמות י"ג, ז). אבל הבנת המהות הפנימית של המצווה, תיקח אותנו למקום גבוה הרבה יותר.

אומנם כולנו אומרים שהחמץ דומה ליצר הרע, אבל אם כך, שואל רבנו משה חיים לוצאטו זי"ע (דרך ה' ח"ד פ"ח), מדוע אנו אוכלים אותו כל השנה? האם בחודש שבט או תמוז מותר להשאיר בבית את מה שדומה ליצר הרע?

עונה הרמח"ל: היצר שבתוכנו יש בו גם תועלת לאדם ולעולם. שהרי נאמר "בכל לבבך" - בשני ציריך. ביצר הטוב וגם ביצר הרע. כלומר, העבודה האמיתית של האדם, היא להפיק את המירב גם מתכונות שנראות שליליות. לדוגמא: יצר הקנאה מביא לעולם עשייה רבת, כי אלמלי הרצון לכבוד הגורם לאדם לעסוק בתורה ובמצוות 'שלא לשמה', לעולם לא היה האדם מגיע ל'לשמה'. אפילו תאוות האכילה, יש בה משהו מועיל מאוד. שכן, היא זו הגורמת לאדם להחזיק את גופו. כי אילו לא הייתה תאוה כזו, והאדם היה צריך ללכת ולאכול בגלל ההבנה השכלית, ייתכן שבני אדם היו נופלים ברחוב ומתים. אי לכך, אף שחמץ דומה ליצר הרע, בכל זאת, לא צריך להימנע ממנו כל השנה כולה.

אם כן, למה אנו נמנעים ממנו שבוע בשנה?

הרמח"ל מביא יסוד עצום וז'ל: "אמנם לזמן מיוחד ומשוער הוצרכו ישראל להימנע מן החמץ ולזון עצמם ממצה. כי כך היותם ממעטים בעצמם את כוח היצר והנטייה החומרית, וזה יגרום להביר בעצמם ההתקרבות את הרוחניות".

כלומר, נכון הוא שלא צריך למנוע עצמו מן החמץ כל השנה כולה, אבל כאשר נמצאים עם החמץ כל העת, יש חשש שמא החמץ, הרומז ליצר הרע, ישתלט על האדם, ואז הוא לא ישתמש בכוח של היצר רק לעבודת ה', אלא ימשך אחרי היצר ללכת גם אחרי תשוקות שהעולם הזה מציג. לכן, צריך פעם בשנה, במשך שבועה ימים, לפרוש אפילו ממשוה חמץ. וכך, כאשר הגוף מתנקה מכל חמץ, זה נותן לו מנת חיסון הגונה נגד העולם הזה ותאוותיו, וגורם לו לרצות להתקרב לה' בכל נפשו ובכל מאודו.

ב. ומעתה גם נבין מה התפקיד שלנו בימי ההכנה לחג הפסח. אין כאן רק עניין להוציא את החמץ מהבית, אלא הרבה מעבר לזה. כל ארון שניקינו מחמץ, מוסיף בנו כוח אדיר להתגבר על היצר הרע. כל חלק בבית שהתקדמנו והברקנו מהחמץ, קידם אותנו בכך שנצליח להתקרב לה' יותר. כל זמן שהשקענו בניקיון הבית נסך בתוכנו רוממות ונפלאה, שתהיה ניכרת במהלך השנה. וכאשר יהיה לנו איזה שהוא ניסיון או קושי ונתגבר עליו, זה ינבע כתוצאה של אותה השתדלות בביעור החמץ, ואנו לא תמיד נדע לחבר בין סיבה לתוצאה.

הדבר נאמר גם במילים ברורות בספר קב הישר (ס' פ"ט): "מנהגן של ישראל תורה, לגרד שולחנות, כסאות וארונות מפני חשש חמץ. ה' יתברך, עיניו פקוחות על כל מעשה בני ישראל, עדת סגולתו, קדושים בני קדושים, אשר כל טרחתם היא לבער החמץ בכל חודש ניסן, כמו כן, יגרד הקב"ה את כל הנענים (הרוחניים) הבאים מהיצר הרע".

ג. ידיעות כאלו, יש בכוחן לספר את הסיפור של עבודת הפסח מחדש. כי כאשר נבין שהניקוי לפסח מקנה לנו ערך רב והשלכה לטובה על כל השנה כולה, אזי אולי הקושי לא נעלם לגמרי, אבל המשא נעשה קל יותר. ואף יתרה מכך, האדם פתאום נהנה מהתהליך - מהניקוי עצמו, ולא רק מהתוצאה הסופית כאשר הבית בוהק. כי הוא יודע שגם התהליך נותן לו עוצמה.

אמנם מלבד ידיעה והרגשה חשובה גם, זו כשהאדם מפרק את המטלות לפרטים זה נעשה פשוט יותר, רצוי לתכנן את זה כך: ביום א' עושים כן וביום ב' מספיקים כך וכדומה. זה מרגיע ומשדר שליטה.

כך אנו כן מתנהגים עם היצר הרע שדוחים אותו לאט לאט וכל פעם על דבר קטן, וכך אנו יכולים לו בקלות.

יה"ר שתשרה ברכה במעשי ידינו ונוכל לבער את החמץ מקרבנו ויהיה לנחת לפני ה' יתברך ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים בבנין ירושלים אמן.

השקפה ומוסר

מורנו הרב ינון גמליאל שליט"א

ימי ישע לישראל

שואלים ודורשים בהלכות הפסח שלושים יום קודם החג, מלבד הטעם הפשטי שהוא מפני שהלכותיו מרובות והכנותיו צריכות עסק רב. יש טעם נוסף עפ"י מה שכתב רבנו אברהם אזולאי בספרו חסד לאברהם (מעין ב' נהר נו' נז') שה' ברוב רחמיו וחסדיו, חושב מחשבות באותם ימים לבלתי ידח ממנו נדח, ועושה משוא פנים לישראל ובכל יום מאלו הימים כל שנה מוציא נפשות מהיכלות הטומאה בכל לילה חלק אחד משלושים שכשם שיש חמישים היכלות של טהרה בעולם היצירה כך יש כנגדם היכלי הטומאה הנקראים עולמו של הס"מ המולך עליהם. וכמו כשעמ"י היו במצרים הגיעו למ"ט שערי טומאה וחלילה אם היו נכנסים לשער החמישים שוב לא היה להם תקנה עולמית והוא שאומרים באגדה "אילו לא היה הקב"ה מוציאנו... היינו אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים" ולכן מיהר ה' ודילג על הקץ והוציאם בחיפזון ובמהירות ברגע האחרון משום שלא יכלו להתמחמה, כי כמעט רגע והיו נכנסים לשער החמישים, ולכן נכתב בתורה חמישים פעמים יציאת מצרים לרמז שנצלו מחמישים שערי טומאה. כן הוא בכל שנה ושנה כדי שלא ידח ממנו נדח במשך השלושים יום כשעמ"י עסוקים בביעור החמץ, אפית המצות בקדושה לש"ש ובהכוונת לחא, ה' מוציא מעט נפשות מהיכלות הטומאה עד שבערב פסח כל פושעי ישראל עומדים מחוץ לפתח החיצון ונעשים בני חורין גזרה חוכמתו לעשותו לאט כדי שלא ירגיש הס"מ ויקטרג. וזה מרומז בפסוק "ופסח ה' על הפתח" שה' פוסח על הפתח לבדוק שלא ייאר אחד לפניו הפתח בהיכלות הטומאה. וכמו שעמ"י דורשים 30 יום בהלכות החג כך גם בשמים דורשים לתקן את עוונותיהם של ישראל אפילו משאור שבעיסה שלא יאבדו חלילה. **ומיוחדים הימים האלו שנקראים "ימי ישע" שדואג ה' לישועת עמ"י, בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל מעוונותיהם.**

וכתב הגרע"ז צ"ל בספרו מאור ישראל (דרושים) בשם הרב לוי יצחק ממברדיצוב לפרש את הפסוק "ופסח ה' על הפתח" ע"פ המדרש רבה (שה"ש) אמר הקב"ה "פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח של אולם שעגלות וקרונות נכנסים בו" שאין אדם זוכה לתשובה וקרבת

השקפה ומוסר ♦

מורנו הרב ינון גמליאל שליט"א

ה' אא"כ פותח הוא תחילה וכדאיתא בזוהר כשיש איתערותא דלתתא אז יש איתערותא דלעילא" ודי בפתח כחודו של מחט. אך כל זה בשאר ימות השנה אבל בימים אלו מתעוררים הרחמים של עמ"י למעלה מאלהים, כמו שנעשה ביציאת מצרים שה' פתח להם פתח גדול והשפיע עליהם מיד מוחין גדלות ודילג על הפתח שהם צריכים לפתוח כי משולחן גבוה קא זכו כי זה זמן ישועה והזמן גורם.

השינוי מימים נוראים

ימים אלו שונים מימים נוראים, בימים נוראים אנו מבקשים כרחם אב על בנים, שדרך הבן לפייס את אביו ולא האב מפייס את הבן, ובימים אלו ימי ישועה היחס בין ישראל לאביהם שבשמים כבעל ואשה שבו נאמר "שוש אישיו בה" תגל נפשי באלוקי כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה" וכמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוך. דהיינו כמו שהבגד חופף מכסה את כל הגוף כך ה' חופף עלינו בגדי ישע להושיענו, וזו הצדקה שעושה עמנו ה' שהיחס הוא כבעל ואשה, ודרך הבעל לפייס את האשה, וכדאיתא בתשובות הרשב"א (שהביא הב"י באבה"ע סימן עז') שאם אדם הניח את אשתו בבית אביו והלך למדינת הים וחלתה והלכה לבית אביו, ולוותה למזונותיה ולרפואתה וכשחוזר לביתו תובעת ממנו להחזיר הלוואתה, הדין הוא אם כשהגיע לביתו היא מתעכבת ולא חוזרת אליו מחמת שהוא אינו קורא לה אינה מפסדת כי שמא בושה היא ממנו אחר שלא הראה פנים יפות בעוד שהיתה חולה וחייב הוא לפייסה וליתן לה הרגשה שרוצה אותה, כך היחס שלנו עם הקב"ה אע"פ שחטאנו וגרשנו מעליו מוכנים לשוב אך אנו מבקשים "שובנו אלוך ישעני" דהיינו שה' יבוא ויפייסנו, כי כן שורת הדין שלא נבוא בבושות פנים, "כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוך"

וכיוצ"ב איתא במדרש רבה (שמות טו') משל למלך שקידש אשה וכתב לה מזונות מועטים כיוון שבה ללוקחה כתב לה מזונות מרובים, כך עמ"י "וארשתך לי לעולם" ה' נתן בזמן האירוסין חשבון וסדר הלבנה החודש הזה לכם, אבל לימות המשיח שכתוב "כי בועליך עושייך" מסר להם הכל דכתבי והמשיכילים יהירו כזוהר הרקיע ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" אז תדבק הנפש שהיא חלק אלו-ה' ממעל בהקב"ה.

גילוי כבוד ה' בעולם תלוי בעמ"י

וביאר בספר צרור המור שישאר כארוסה להורות חסדו עלינו ושמח בנו כמשוש חתן על כלה ואף שאינו צריך לנו. מ"מ הגדיל חסדו עימנו ועשה כאילו הוא צריך לנו כמו שבעל צריך לאשתו להיות לו לעזר ולעולם אינו מושלם כשהוא לבד, דהשרוי בלא אשה שריו בלא חומה, בלא שמחה בלא תורה בלא ברכה, אינו יכול להקים משפחה, אין לו המשכיות, כך כביכול עשה ה' תלה את גילוי כבודו בעולם בעם ישראל "עם זו יצרתי לי תהילתי יספור" שה' צריך לנו לגלות את כבודו בעולם ואהבה זו היא דו צדדית שאנו צריכים לו כדי שלא יהיה לנו "בבחינת נהמא דכיסופא" לטובתנו, מה שלא שייך ביחס של אב לבן. ומאידך אנו צריכים את היחס של אב לבן שנאמר "בנים אתם לה' אלוקים" כי בעל ואשה יכולים להתנתק והבעל יכול לישא אחרת ובין אב לבן א"א לנתק כי בן ישאר בן לעולם, כך אין אפשרות לנתק את הקרבה ואהבה בין הקב"ה לעמ"י.

אנו תפילה שנוכה להיות נאמנים לה' יתברך ולעובדו בלבב שלם באהבה ויראה ויהי כל מעשינו לנחת רוח לפניו ושהיו הימים האלו הבעל"ט ימי ישע ישועת עולמים, ונזכה לראות בנחמת ציון ובבנייה של ירושלים ולראות פני משיח צדקנו השתא בעגלא ובזמן קריב, אמן ואמן.

שו"ת בהלכה ♦

שו"ת מבית ההוראה

בעיניני פסח

מקום המסומן כמכור לגוי ויש צורך להוציא ממנו חפץ, האם מותר הדבר?

מוותר להוציא, מפני שהגוי נותן רשות לדריסת רגל במקום בשעת הצורך.

תבניות שאפו או צלו דבר יבש בשרי האם אפשר להשתמש בהם למאכלי חלב?

הכלל שאם התיירא בלע (בכלי בלע דבר המותר) אז אפשר להכשירו ע"י הגעלה בלבד, ולגבי תבניות חמץ להכשירם לפסח נחלקו הראשונים אם להתיר ע"י ליבון, ולהלכה יש להחמיר.

האם מותר להשתמש בכלי זכוכית של החמץ בפסח?

אם רוחצם היטב היטב מותר כי זכוכית לא בולע.

מה מברכים על פרכיות אורז?

אדמה.

האם מותר לשנות את הזיזים של השעון שבת בשבת וביו"ט?

ביו"ט מותר כי גרם כיבוי והדלקה מותרת אך בשבת להאריך מצב מותר ולקצר אסור וכשיש צורך מיוחד יש לשאול לחכם כיצד לנהוג, ויש המצריכים לעשות תנאי פעם אחת לכל השנה שלא מקצה את השעון שבת (שלא יחשב מוקצה).

שמחות נקהילה ♦

מזל טוב!

לרב דניאל ציוני להולדת הנכד	לרב אשר שרעבי לבר מצווה של הנכד	לרב ישעיהו מנחם שער לנישואי בנו הרב דוד
לרב ליאור מאיר מועלם להולדת הנכדות	לרב ידידיה ינון רענן לנישואי הבן הרב ליאור	לרב ברוך חייבי לאירוסי הבן הבה"ח אברהם יוסף
למשפחת אברהם לנישואי הבן הרב פנחס אברהם	לרב אריאל סולימן לאירוסי הבן הבה"ח אוריה	לרב שלמה יאיר לאירוסי הבת אבישג

לבחור החשוב אלחנן נחום לרגל הכנסו לנועם עול תורה ומצוות

צאן קדושים ♦

• ארבע פעמים ארבע היכן?

• מדוע נקרא הלל הגדול?

• מהו המאכל שמזכיר את הטיט ואת הדם?

• היכן מוזכר המן באגדה?

• איזה ממתק שהוא גם קטניות מוזכר בהגדה?

תשובות ופרטי העונה ניתן להקליט בקו בשלוחות הילדים.

שו"ת נדיני ממונות ♦

שו"ת מבית ההוראה

מעשה במיגונית

שאלה: עם השמע האזעקה מיהר יוסי אל המיגונית אשר הוצבה בצד הכביש בעודו משאיר בחפזה את אופניו החדשות שקיבל לבר המצווה סמוך למרכז הכביש. האוטובוס העירוני שעבר באותו רגע ברחוב נעצר בחריקה בסמוך ופלט מתוכו את הנוסעים שמיהרו להסתתר אף הם במיגונית. כאשר פנה אבנר נהג האוטובוס לחנות בצד הכביש על מנת לא להפריע לתנועה, נשמע לפתע פיצוץ אדיר שהעלה אבק רב. אחר ששקע האבק התברר "גודל הנס", צמיג האוטובוס הוא שהתפוצץ בקול רעש גדול לאחר שריסק את האופניים היקרות ללא תקנה.

ועתה נשאלת השאלה: מי חייב בתשלום? האם יוסי שהותיר את אופניו ברשלנות באמצע הדרך או שמא אבנר נהג האוטובוס שלא הבחין באופניים.

תשובה בקצרה: בימי שגרה יוסי פטור מתשלום על הצמיג היקר ואילו אבנר הנהג חייב בתשלום האופניים, אבל בשעת אזעקה נראה שיש לפוטרו מתשלום.

ונרחיב: ראשית יש לדון האם יוסי חייב בתשלומים מדין בור המזיק.

מקור הדין הוא בגמ' הידועה: ב"ק פרק המניח כז. משנה: "המניח את הכד ברה"ו ובא אחר ושברה פטור, ואם הוזק בה, בעל החבית חייב בנזקו."

ומקשה הגמ' כז: אמאי פטור (הנתקל בה ושברה) איבעי ליה עיוני ומיזל- היה לו להתבונן להיכן הוא הולך. ומתרצת הגמ': אמרי דבי רב משמיה דרב בממלא רה"ר כולה חביות, ושמואל אמר באפלה שנו, ור' יוחנן אמר בקרן זוית. והגמ' דנה בדבריהם. ולמסקנה מכריעה הגמ' "הכי אמרי במערבא משמיה דר' עולא: לפי שאין דרכם של בני אדם להתבונן בדרכים." ומקשה הגמ' "הוה עובדא בנהרדעא וחייב שמואל, בפומפדיתא וחייב רבא." ומתיר רב פפא: דמיירי בקרנא דעצרתא דהיינו קרן זוית הסמוכה לבית הבד דכיוון דברשות קעבד איבעי ליה עיוני ומיזל.

ועפ"ז פסק בשו"ע חו"מ סימן תיב סעיף א': המניח את הכד ברה"ר ובא אחר ונתקל בו ושברו פטור, שאין דרך בנ"א להתבונן בדרכים, ואם הוזק בו, בעל הכד חייב ואפי' הפקיר הכד, שכל המפקיר נזקיו בדבר שאין לו רשות לעשות מתחילה חייב.

ובסעיף ב': הניח את הכד במקום שיש לו רשות להניחו כמו במקום פנוי שלפני בית הבד, ובא אחר ונתקל בו ושברו חייב, ואם הוזק בו המהלך, בעל הכד פטור מפני שהיה לו להסתכל. ואם הייתה אפילה או שמילא כל הדרך כדים פטור על שבירתן, ואם נתקל והוזק חייב וכן כל כיוצא בזה.

ולפי האמור לעיל יש לדון במקרה של יוסי בעל האופניים האם בזמן אזעקה נחשב הדבר כמקום שיש לו רשות להניח נזקיו, ואף שמסתבר שכביש בכל מקרה אינו נחשב כמקום כזה, בכ"ז יש לפוטרו מדין "שור ולא אדם חמור ולא כלים" והיינו בין אם נחשב את האוטובוס ככליו של האדם ובין אם הוא נחשב כאדם המזיק עצמו הרי הוא פטור מתשלומים על הצמיג.

ולגבי נהג האוטובוס שהזיק, במקרה רגיל יש לחייבו בתשלומים, אע"פ שנפסק להלכה שאין דרכם של בני"א להתבונן בדרכים, אבל הנהוג ברכב מחויב להתבונן היטב בדרכים ע"מ שלא יזיק ולא יפגע במשתמשי הדרך.

אך בזמן אזעקה יש לדמותו לאדם שרוץ בע"ש בין השמשות והזיק שפטור מפני שרוץ ברשות.(ב"ק לב. שו"ע סי' שע"ח ס"ח) וע"פ הפתחי תשובה שם סק"ד בשם תשובת חוות יאיר סי' רז דמי שהיה רץ לקידוש לבנה ומפני מרצתו פגע בחנות אחת ושפך כד שמן ושבר כלי זכוכית, והעלה דחייב לשלם דאין למדין כלל מרץ ביה"ש בע"ש ד"בהיל טובא" כיוון שהוא ספק לילה והוא זמן מועט לפני הלילה ממש. עכ"ל הפת"ש.

ולפי"ז בנידו"ד אע"פ שאין זה ע"ש ביה"ש עדיין יש לפוטרו מדין "בהיל טובא" מחמת האזעקה.

וא"כ נראה למסקנה ששניהם פטורים.

קו בית ההוראה: 04-834-88-28 שלוחה 2

לתרומות

עמותת "תורה וחסד למען הקהילה"

בנק מזרחי טפחות סניף 523 | ח-ן 261341

או בעמדת נדרים פלוס: www.matara.pro

מנהגי אבותנו ♦

מורנו הרב ינון גמליאל שליט"א

מנהגי יהדות תימן והשינויים בין הבלדי לשאמי

• מנהג הבלדי בשבת הגדול להפטיר את הפטרת פרשת השבוע ולא כמנהג שהתפשט בתפוצות ישראל להפטיר במלאכי את הפטרת "וערבה לה" שכן הוא מנהג קדמון מהרמב"ם ורס"ג ואף הטור והשו"ע לא הזכירוה, ובשאמי מפטירים "וערבה לה" וכיום יש שגם אצל חלק מהבלדי מפטירים "וערבה" ויש מקומות שמי שקנה עליית מפטיר בוחר איזה הפטרה לומר.

• לגבי תענית בכורות לא נהגו בתימן וכן הרמב"ם לא הזכיר זאת, ויש שנהגו להתענות, אלא שמנהג בארץ ישראל להשתתף בסעודת מצווה של סיום מסכת וכן נפטרים מהתענית, ואם לא מצאו סעודת מצווה לא מחמירים להתענות.

• בהגעלת כלים מנהגנו כמו דעת מרן הבית יוסף וכמנהג הספרדים ולכן כלי זכוכית לא צריכים הכשר מיוחד, אלא שטיפה והדחה טובה קודם החג. וכן אין מצמצים את השיש והכיוור כלל, אלא אחר ניקיון היטב מערים מים רותחים מכלי ראשון, ודיוו בכך.

• נהגו לאפות מצות רכות ולא רק בערב פסח אלא בכל יום ויום מימי חוה"מ ואף ביו"ט עצמו, כמו בכל יו"ט נהגו לאפות טרי משום שמחת יו"ט. וידעו להקפיד על הכללים במשנה הזוהירות ועל ביטול החמץ מראש.

• מצה נפוחה או כפולה לא חששו לה לחמץ כלל וכמבואר במהרי"ץ בשו"ת פעול"צ, מפני שהמצות דקות מאוד. וחום התנור שולט בכולה מבית ומחוק, ורק כשנפלה מדופן התנור ונעשתה באש גוש עיסה, שרפוה באותו רגע, וכך הביא הרה"ג יצחק רצאבי שליט"א בשו"ע המקוצר עמ' לז.

• בשנה שחל ער"פ בשבת אף למנהג הבלדי לא אומרים צדקתך אף שבמשך השנה מנהגם שאומרים צדקתך כשערב יו"ט חל בשבת, מ"מ בער"פ שאני, כיוון שהיו אומרים הלל בשחיטת קרבן פסח במקדש, ממילא הוי ככל שבת שאומרים בו הלל שלא אומרים צדקתך, וכמבואר בשו"ת פעול"צ הביאו בשו"ע המקוצר עמוד מה' בהערה.

ענייני ליל הסדר

• נוהגים להוסיף בקידוש באמצע הברכה, את הנוסח המתחיל "תרומה הבדילנו מכל עם" וכן בברכת אשר גאלנו מוסיפים את הנוסח "אתה גאלתנו וכו", ולא חששו להפסק כלל.

• מנהג הבלדי שכל הטיבולים של ליל הסדר אינם אלא בחרוסת בלבד. אלא שלצורך טיבול ראשון בעינין טיבולו במשקה, את החרוסת יש לעשותה קשה כטיט ולהוסיף יין בסמוך לטיבול ולערבב היטב שתהיה דלילה זכר לדם והלכך מציפים עליה יין ומערבבים מלמעלה באופן שהטיבול במשקה הנעשה מחורוסת, מלבד הטעם שזה זכר לדם הניגר כמים.

• ומנהג חלק מהשאמי כבלדי לענין טיבול הכרפס והמורו בחרוסת, וחלקם במי מלח.

• מברכים פעמיים בסדר: ברכת על נטילת ידיים גם בכרפס (טיבולו במשקה) וגם על המצה ומקפידים לאכול מן הכרפס כזית דווקא, ולא מברכים ברכה אחרונה כלל, ולא חששו למחלוקת הפוסקים בזה, למנהג השאמי אין מברכין על הנטילה בטיבול הכרפס.

• נהגו להסב בכל משך סדר הלילה, גם בהגדה וגם בהלל ובכרפס. מלבד בברכת המזון וכן במרור יש שהקפידו לא להסב ולא חששו ששייבה כזו הוי קלות ראש, שכן הייתה ישיבתם כך במשך כל השנה.

• לא שמענו אשה מסיבה בעדתנו כלל ואף אשה חשובה לא הסיבה.

• מנהג הבלדי שלא לחצות המצה מיד אחר הכרפס, אלא רק בזמן שאוחזים המצות כדי לברך המוציא.

• אוחזים רק מצה וחצי משום לחם עוני, אף במשך כל ימי חוה"מ ואף בשבת חוה"מ, בוצעים רק על מצה וחצי.

• נוהגים לאכול את הצלי בסעודה בליל הסדר ואפי' הוא זרוע כבש.

• נוהגים לומר שיר השירים כולם יחד בקול אחד אחר עריכת הסדר.